

در فوریه سال جاری میلادی (اواخر بهمن و اوایل اسفند سال ۹۸) تعداد کاربران واتس‌آپ به ۲ میلیارد نفر در سراسر جهان رسید. به این ترتیب، لقب پرکاربردترین نرم‌افزار پیام‌رسان و همچنین پرکاربردترین اپلیکیشن پس از فیس‌بوک را به خود اختصاص داد.

زهر بین

۱ مطالب‌ارسالی‌را تشخیص دهید

اگر برچسب «فوروارده شده» (Forwarded) در کنار متن دریافتی‌تان وجود دارد، متوجه خواهید شد دوست یا مخاطب‌آشنایی که آن را فرستاده، خودش اقدام به نوشتن آن نکرده است. وقتی یک متن از یک کاربر به کاربری دیگر بیش از پنج بار فوروارده شود، یک آیکون دارای دو فلش نیم‌دایره‌ای در کنارش قرار می‌گیرد. این نشان می‌دهد این متن چند بار دست به دست شده است. بسیاری از اخبار جعلی و نادرست معمولاً بارها دست به دست می‌شوند. اگر پیامی با این علامت دیدید، شاید لازم باشد در درستی آن شک کنید.

۲ فایل‌های صوتی و تصویری را

بادقت بررسی کنید

به این نکته مهم دقت داشته باشید که تصاویر، فایل‌های صوتی و ویدئویی را می‌توان به راحتی ویرایش کرد تا محتوایی متفاوت را به مخاطب داد. به همین دلیل، اگر موضوع یک فایل رسانه‌ای برایتان جالب بود، حتماً درستی آن را در منابع دیگر بررسی کنید.

۳ مراقب پیام‌های متفاوت باشید

بسیاری از پیام‌ها یا لینک وب‌سایت‌هایی که در گروه‌های واتس‌آپی ردوبدل می‌شود، نادرست است. ارائه آمارهای باورنکردنی و متفاوت از آنچه در رسانه‌های رسمی می‌شنویم و نیز وجود غلط‌های املایی از جمله نشانه‌های برخی مطالب و اخبار جعلی است.

۴ مواظب سوگیری‌های شخصی خود باشید

هر انسانی، یکسری سوگیری شناختی دارد. سوگیری به معنای گرایش به مواردی، آن هم بدون داشتن منطق کافی و دلایل درست برای آن است. افراد زیادی در سراسر دنیا به شیوه‌های درمانی غیرمعمول باور دارند و هر مطلبی را که تاییدکننده این باور باشد، می‌پذیرند. باید ببینید چه سوگیری‌هایی دارید و اخبار و مطالب منتشر شده در آن موضوعات را با دقت بیشتری بررسی کنید.

۵ شایعه‌زودپخش می‌شود

پخش شدن سریع یک مطلب یا خبر به این معنا نیست که الزاماً درست باشد. نباید به این دلیل که یکی از دوستان‌تان از شما خواسته خبری را برای دیگران ارسال کنید، دست به این کار بزنید. اگر متوجه شدید خبر دریافتی نادرست است، این موضوع را با فرستنده در میان بگذارید و از او بخواهید پیش از ارسال بیشتر آن به دیگران، درباره‌اش تحقیق کند. اگر دیدید یک گروه یا یکی از مخاطبان‌تان بارها اخباری نادرست را منتشر می‌کنند، حتماً موضوع را به واتس‌آپ گزارش کنید.

۶ منابع دیگر را هم بررسی کنید

اگر همچنان درباره درست یا نادرست بودن خبر یا مطلبی تردید داشتید، بهتر است در اینترنت آن موضوع را جست‌وجو کنید و ببینید منشأ آن چه بوده است. همچنین برخی خبرنگاران یا افراد هستند که درستی ادعاها و اخبار منتشر شده را بررسی می‌کنند و می‌توانید از آنها هم کمک بگیرید.

ارائه آمارهای باورنکردنی

و متفاوت از آنچه در

رسانه‌های رسمی

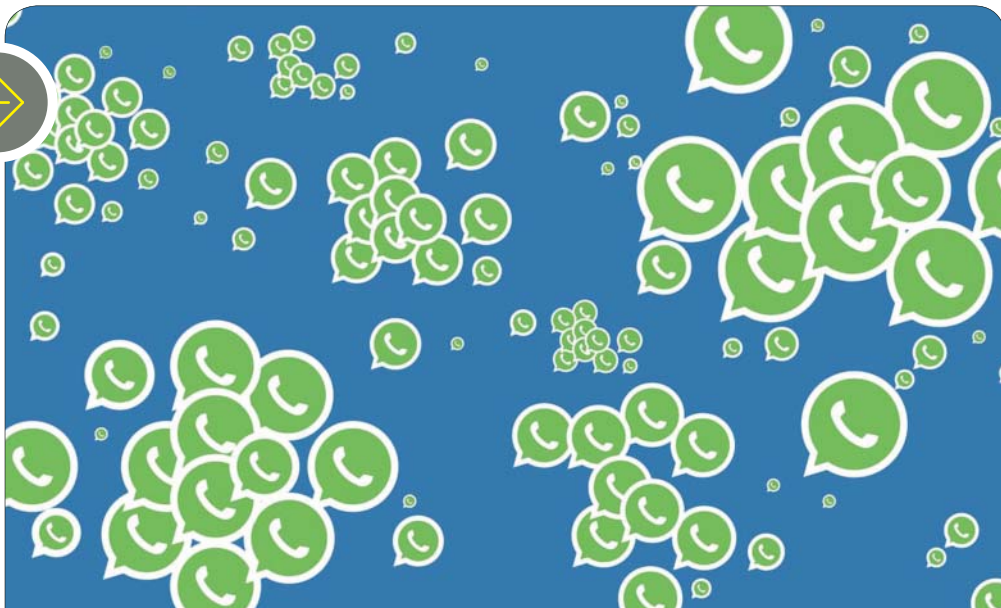
می‌شنویم و نیز وجود

غلط‌های املایی

از جمله نشانه‌های برخی

مطالب و اخبار جعلی

است

در خدمت شایعه

واتس‌آپ چگونه به بستری برای نشر اخبار نادرست در دوره همه‌گیری کرونا تبدیل شد؟

صالح سپهری‌فر

مشاور کسب و کارهای نوآور

اوایل بهار امسال که موج همه‌گیری ویروس کووید-۱۹ به کشورهای مختلف رسید، میلیاردها انسان مجبور به خانه‌نشینی شدند. همین امر سبب افزایش قابل توجه شمار کاربران رسانه‌های اجتماعی و به‌ویژه واتس‌آپ شد. تا پایان ماه مارس (اواسط فروردین)، استفاده از واتس‌آپ در سراسر دنیا رشدی ۴۰ درصدی را تجربه کرد. فقط در اسپانیا که دولتش تدابیر سختگیرانه‌ای را برای حضور مردم در خیابان‌ها در نظر گرفته بود، استفاده از این پیام‌رسان بارشده خیره‌کننده ۷۶ درصدی روبه‌رو شد. برای بسیاری از کاربران، واتس‌آپ چیزی بین ایمیل، فیس‌بوک و پیام‌ک است، اما یک ویژگی مهم سبب شده واتس‌آپ از شبکه‌های اجتماعی دیگر نظیر فیس‌بوک، توئیتر و اینستاگرام متمایز شود و آن هم حریم خصوصی است. برخلاف فیس‌بوک و توئیتر که حتی کوتاه‌ترین پیام یا تصویر خلاف مقررات، اخلاق یا عرف به سرعت شناسایی و با آن برخورد می‌شود، فضای گروه‌های واتس‌آپی به دلیل محدودیت دسترسی کاربران دیگر، آزادی بیشتری به کاربران می‌دهد. به همین دلیل، گروه‌های واتس‌آپی به واسطه ساختار فنی خود از زمینه مناسبی برای انتشار هر نوع خبر اعم از درست و نادرست برخوردارند.

۲۱ میلیارد کاربر

فیس‌بوک در سال ۲۰۱۴ اقدام به خرید واتس‌آپ از بنیانگذارانش به قیمت ۱۹ میلیارد دلار کرد. این رقم در آن زمان، بالاترین قیمت خرید یک شرکت حوزه فناوری در تاریخ به شمار می‌رفت. در آن زمان، واتس‌آپ ۴۵۰ میلیون کاربر داشت. اما در فوریه سال جاری میلادی (اواخر بهمن و اوایل اسفند ۹۸) این تعداد به ۲ میلیارد کاربر در سراسر جهان رسید. به این ترتیب، واتس‌آپ لقب پرکاربردترین نرم‌افزار پیام‌رسان و همچنین پرکاربردترین اپلیکیشن پس از فیس‌بوک را به خود اختصاص داد. امکان به اشتراک‌گذاری پیام، لینک، تصویر و فایل‌های دیگر در گروه‌های ایجاد شده واتس‌آپی وجود دارد. گروه‌های واتس‌آپی ابتدا فقط به صد کاربر محدود می‌شدند، اما با استقبال بیشتر مردم، این محدودیت به ۲۵۶ نفر افزایش یافت. در بسیاری از کشورهای دنیا، واتس‌آپ اکنون اصلی‌ترین ابزار برای ارتباطات دیجیتال به‌ویژه در میان جوانان به شمار می‌رود.

در جهت گسترش شایعات

در نخستین ماه‌های امسال، خبری عجیب در رسانه‌های اروپا و آمریکای شمالی درباره آتش‌زدن

ده‌ها دکل مخابراتی فناوری جدید 5G منتشر شد. دلیلی که این رسانه‌ها اعلام کردند، باور برخی افراد به انتقال ویروس کرونا از طریق این دکل‌ها بود. بسیاری از دکل‌های مخابراتی 5G توسط چین تولید می‌شود و نظریه‌هایی از سوی برخی افراد ناشناس مطرح شد که این دکل‌ها به جابه‌جایی ویروس کرونا کمک می‌کنند. با این‌که چنین باوری خنده‌دار به نظر می‌رسید، اما گسترش باور به آن در میان شهروندان کشورهای توسعه‌یافته کمی عجیب بود. واکاوی بیشتر موضوع توسط برخی رسانه‌ها نشان داد رسانه‌های اجتماعی و به‌ویژه واتس‌آپ بیشترین نقش را در انتشار این باور نادرست داشته است.

اما چه چیزی سبب شده واتس‌آپ به ابزاری مهم در گسترش شایعات و اخبار جعلی تبدیل شود؟ همان‌طور که گفته شد ماهیت فنی واتس‌آپ، زمینه را برای افزایش حریم خصوصی کاربران و در نتیجه، عدم پاسخگویی در برابر اطلاعات نادرست ارائه شده فراهم می‌کند. همچنین ارسال (فوروارد) پیام از کاربر یا گروهی به یک گروه دیگر را می‌توان دلیل اصلی این ماجرا دانست. البته واتس‌آپ اخیراً و در واکنش به اعتراضات به گسترش اخبار نادرست درباره کووید-۱۹ در گروه‌های مختلف، محدودیت‌هایی برای ارسال پیام از یک گروه به گروهی دیگر در نظر گرفته است.

واتس‌آپ مانند هر ابزار دیگری می‌تواند فواید و مضراتی به همراه داشته باشد. آشنایی با شیوه درست استفاده از این پیام‌رسان، شناسایی اخبار جعلی و در پیش گرفتن رویکردی درست در برابر این اخبار می‌تواند تا حدی ما را از گزند آن مصون نگه دارد.

۶ راهکار واتس‌آپی برای اخبار جعلی

واتس‌آپ در وب‌سایت رسمی خود یک مجموعه راهکار برای شناسایی اخبار جعلی و نحوه برخورد درست با آنها را ارائه کرده که می‌تواند برای هر کاربری سودمند باشد.

ماهیت فنی واتس‌آپ، زمینه را برای افزایش حریم خصوصی کاربران و در نتیجه، عدم پاسخگویی در برابر اطلاعات نادرست ارائه شده فراهم می‌کند. همچنین ارسال (فوروارد) پیام از کاربر یا گروهی به یک گروه دیگر را می‌توان دلیل اصلی تبدیل این پیام‌رسان به ابزاری برای گسترش شایعات دانست